

Profesor na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu, arhitekt Lenko Pleština, među svojim brojnim i vrlo različitim radovima najviše je pažnje posvetio obiteljskim kućama, spajajući tradicijsko i moderno, udobnost stanovanja s originalnim graditeljskim zamislama...

Lenko Pleština:

Između TRADICIJE i obećanja

BUDUĆNOSTI

Tekst: Vesna Bradica-Mirković

Arhitekt **Lenko Pleština**, profesor Stambene zgrade II na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu, podrijetlom je Klišanin. Odrastao je u trokutu Kliške tvrđave, antičke Salone i imperijalne Dioklecijanove palače, u mreži tvornica cementa i plastike, brodogradilišta i velikih gradilišta, ljubav prema oblikovanju i građenju stekao je zarana. Taj je prostor predodredio njegov životni poziv.

“Arhitektura je umjetnost, igra mogućega, često atraktivna iluzija, sve dok je ne odredi novac ili redefinira senzibilitet investitora. Suвременa arhitektura nema karakteristike regije, nego kapitala i bruto nacionalnog dohotka, pa sličnosti među arhitekturama ne ovise o geografskoj širini i podneblju, nego o kvaliteti materijala i količini energije kojom raspolaže država, korporacija ili pojedinac“, primjećuje Pleština pomalo gorko.

S jedne strane, nude se rješenja, nacrti, projekti, pokušava se stvoriti nešto bolje i ljepše. Ali, novac te ideje pretvara u stvarnu građevinu ili ih ostavlja u obliku maketa na stolu arhitekta.

Za novonastale tajkunske vile profesor Pleština reći će da su posve sigurno lijepe, ali samo njihovim korisnicima i eventualno užem krugu njihovih prijatelja. Njegov senzibilitet i stajalište glede tih građevina, posve su drukčiji. Često se u gradnji tih vila, kao što je slučaj i s mnogim skromnijim gradnjama, povijesni romantizam naivno i prilično jeftino eksploatira.

Idealizam arhitekta i realnost investitora

Svjestan da je doživljaj arhitekture razapet između senzibiliteta povijesti (tradicije, kulturnoga kruga i sličnoga) i

▲ Arhitektura je igra mogućeg, često atraktivna iluzija, sve dok je ne odredi novac odnosno zahtjevi investitora, kaže arhitekt Lenko Pleština.

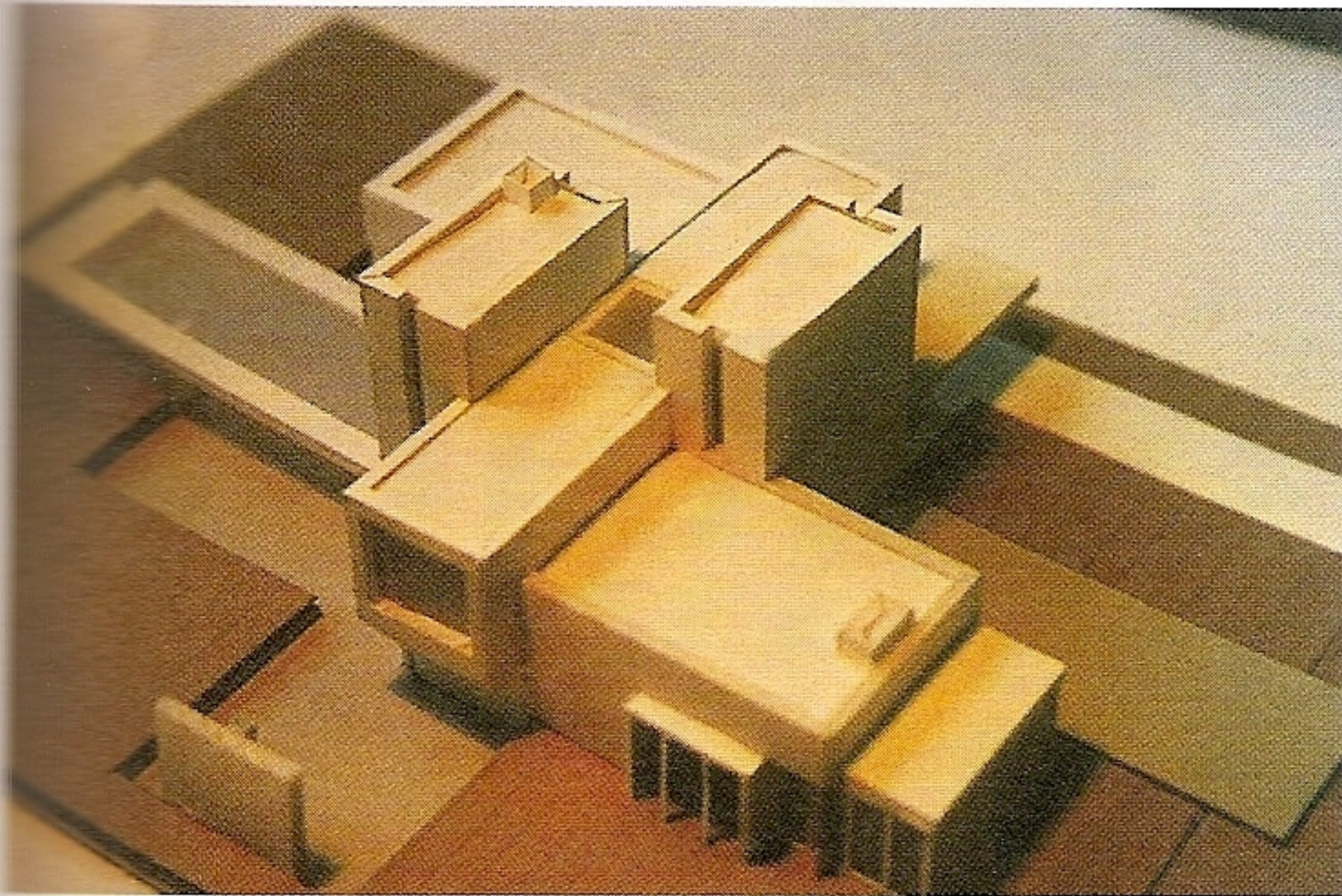
obećanja budućnosti (novi materijali, novi programi), u svojim mnogobrojnim djelima Pleština je nastojao prevladati istrošenu konvencionalnost. Na njegovu popisu gotovo je stotinu projekata najrazličitijih sadržaja, no obiteljske kuće i niska stambena gradnja predmet su njegova posebnog izučavanja, predmet predavanja na fakultetu i glavna tema projektiranja. Za obiteljsku kuću reći će da je to uvijek, kod njega kao i kod drugih kolega, rezultat “idealizma“ arhitekta i “realizma“ investitora.

Prvi samostalni profesionalni zadatak bio je projekt kuće u Savskom Marofu, napravljen pod utjecajem arhitekture **Paula Rudolpha** u čijem je projektom birou u New Yorku radio tijekom 1972. i 1973. Iako je investitor bio zadovoljan ponuđenim projektom, a posebno organizacijom prostora, smetali su ga ravni krovovi. Njegovu želju da se doprojektiraju kosi krovovi, mladi je arhitekt odbio, pa je projekt propao. Možda je i to razloga što svojim mladim kolegama danas uporno savjetuje da s investitorima budu izuzetno strpljivi. Slijede projekti vile **Serdarušić** u Šestinama koju je u skladu sa željama investitora napravio dosta kompleksnom, kao i projekt jedne privatne kuće u Koprivnici. Na javnom natječaju dobiva prvu nagradu za projekt triju urbanih vila, svake sa 12 stanova na atraktivnoj lokaciji zagrebačkog Zelengaja.

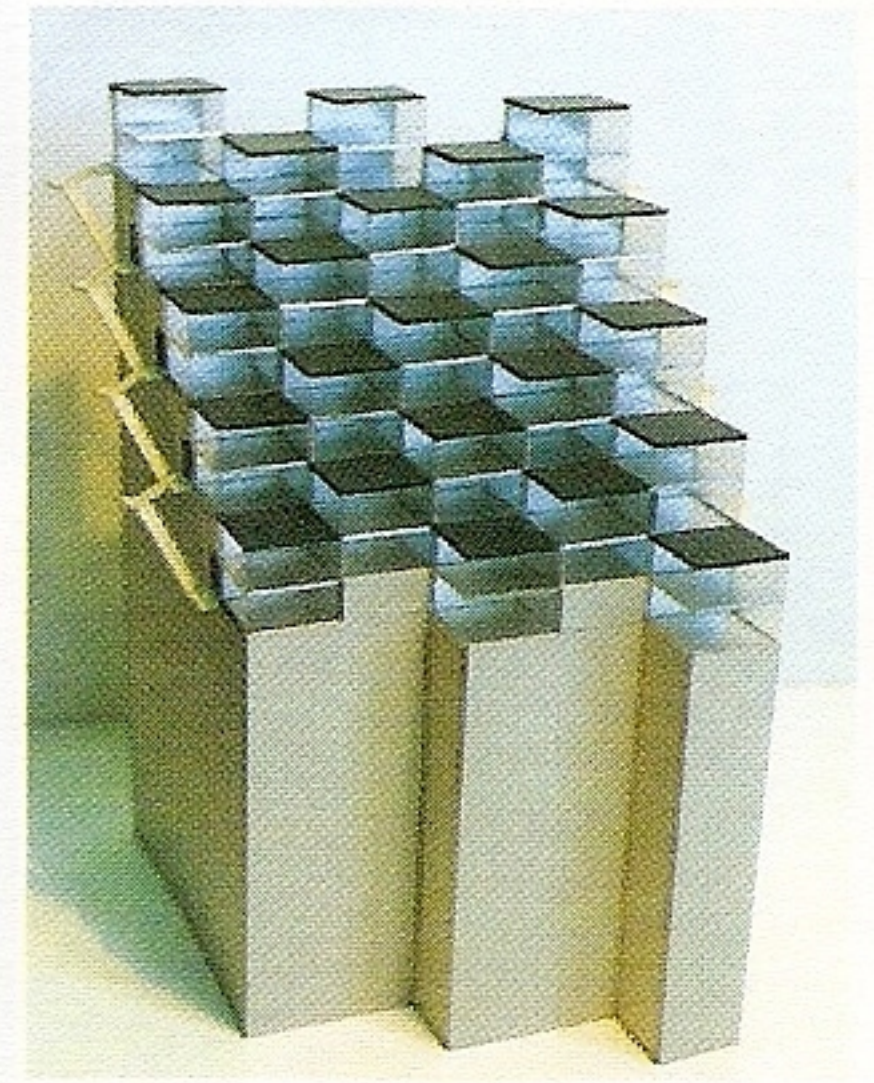
Dovršene 1991., s osobito obojanim fasadama koje razbijaju gradsku monotoniju i sivilo, ove stambene zgrade osiguravaju svojim korisnicima visoku kvalitetu stanovanja. Stanovi su izuzetno funkcionalno organizirani; primjerice, na površini od 90 m² riješen je peterosobni stan s dvije kupaonice.

Zanimljiv je i projekt obiteljske kuće **Bilandžić** u Ivanić Gradu nastao dogradnjom i kompletnim preoblikovanjem postojeće manje kuće. Naime, vlasnik se nakon deset godina naprosto zasitio oblika svoje kuće i od arhitekta Pleštine zatražio i dobio posve novi *image* kuće.

U projektu vikendice u Donjoj Zelini, arhitekt razbija konvencionalni stereotip kleti, te s drvenim kubusom od vodoot-

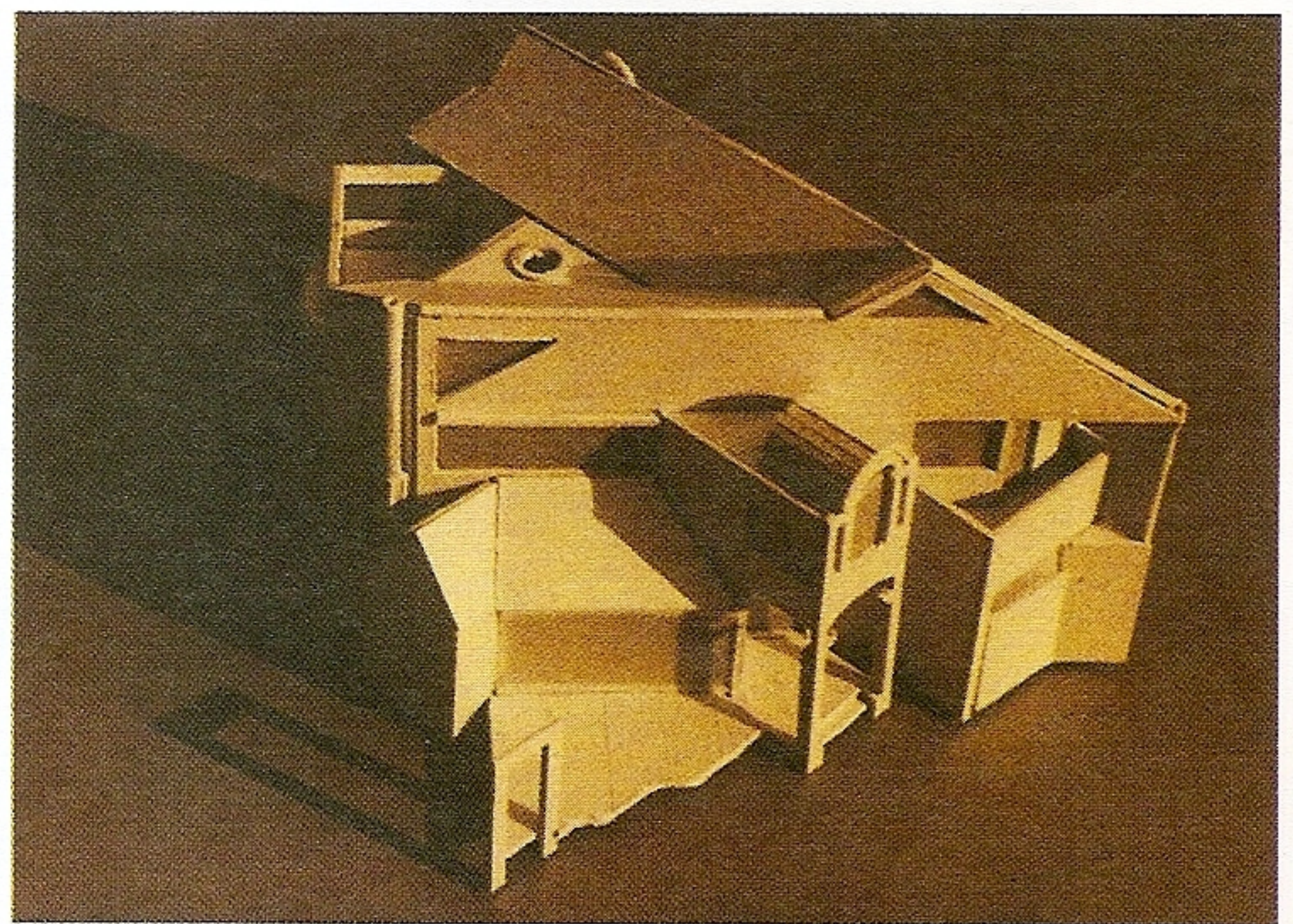
◀ Maketa obiteljske kuće u Savskom Marofu iz 1973. bio je prvi samostalni projekt Lenka Pleštine.

▶ Kaskada od " opeka 21. stoljeća" doprinos je ekonomičnoj stambenoj izgradnji.

▲ Vila Serdarušić u Šestinama.

▶ Maketa neobične, moderne obiteljske kuće u Koprivnici iz 1982.

pornih drvenih ploča, postiže spoj regionalizma i modernizma.

Rezultat razmišljanja o masovnoj i ekonomičnoj stambenoj gradnji projekt je *Opeke 21. stoljeća*. Jedna "opeka" ustvari je jedna stambena jedinica smještena u dvoetažnu kocku dimenzija 6,60 x 6,60 x 6,60 metara, i ta se kocka može pojavljivati kao slobodnostojeći dvojni objekt u nizu, kao urbana vila, kaskada ili kao urbani tepih.

U projektu vikendice u Donjoj Zelini, arhitekt razbija konvencionalni stereotip kleti, te s drvenim kubusom od vodootpornih drvenih ploča, postiže spoj regionalizma i modernizma.

Kuća koja se stalno mijenja

Nešto je drukčija priča u vezi s projektom obiteljske kuće u Istarskoj ulici u Zagrebu. Riječ je bila o vili iz tridesetih godina gdje je trebalo zadovoljiti posve drukčije funkcionalne potrebe. Čuvajući zatečeni vanjski izgled, unutarnji prostor posve je reorganiziran, s jedne strane dograđen je aneks zimskog vrta i bazena, a sve u posve novim materijalima - staklu i čeliku.

Znanje, senzibilnost i domišljatost, Pleština je spojio u projektu obnove i građenja stare rodne kuće u Klisu. Riječ je o tradicionalnoj kamenoj kući za koju kaže: "Ova je kuća u gradnji već gotovo 150 godina, i bit će prekrasna kad se završi, jednoga dana, za još otprilike 150 godina. Svaka je gen-

▲ Boje urbane vile Lena na Zelengaju u Zagrebu odgovor je na gradsko sivilo.

eracija imala svoje ideje, zamisli, potrebe i doživljaj prostora. Djedovi su imali kamen, moj otac beton, a ja sam priželjkivao čelik i staklo".

I tako se na kući stalno nešto dograđivalo i pregrađivalo, mijenjala se namjena, oprema, izgled i funkcija prostora. Lenkov je prilog gradnji vidikovac u kojem se osjeća snaga prirode ovog jedinstvenog ambijenta - izlazak i zalazak sunca,

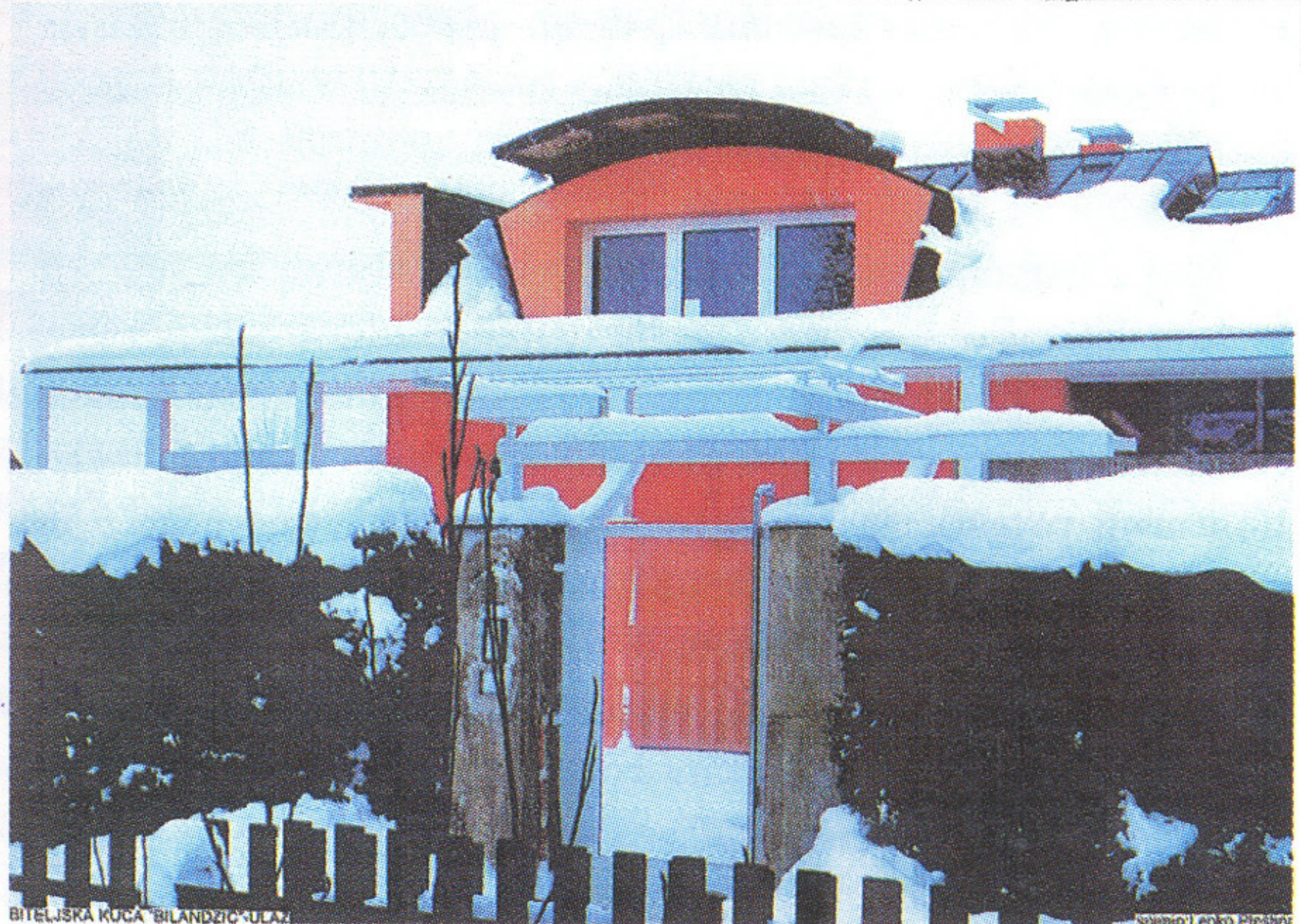
► Urbana vila *Mija* na Zelengaju u Zagrebu pruža visoki kvalitet stanovanja.

▼ Urbana vila *Silvija* na Zelengaju u Zagrebu s 12 stanova.

▼ Obiteljska kuća Bilandžić u Ivanić - Gradu nastala dogradnjom i preoblikovanjem već postojeće manje kuće.

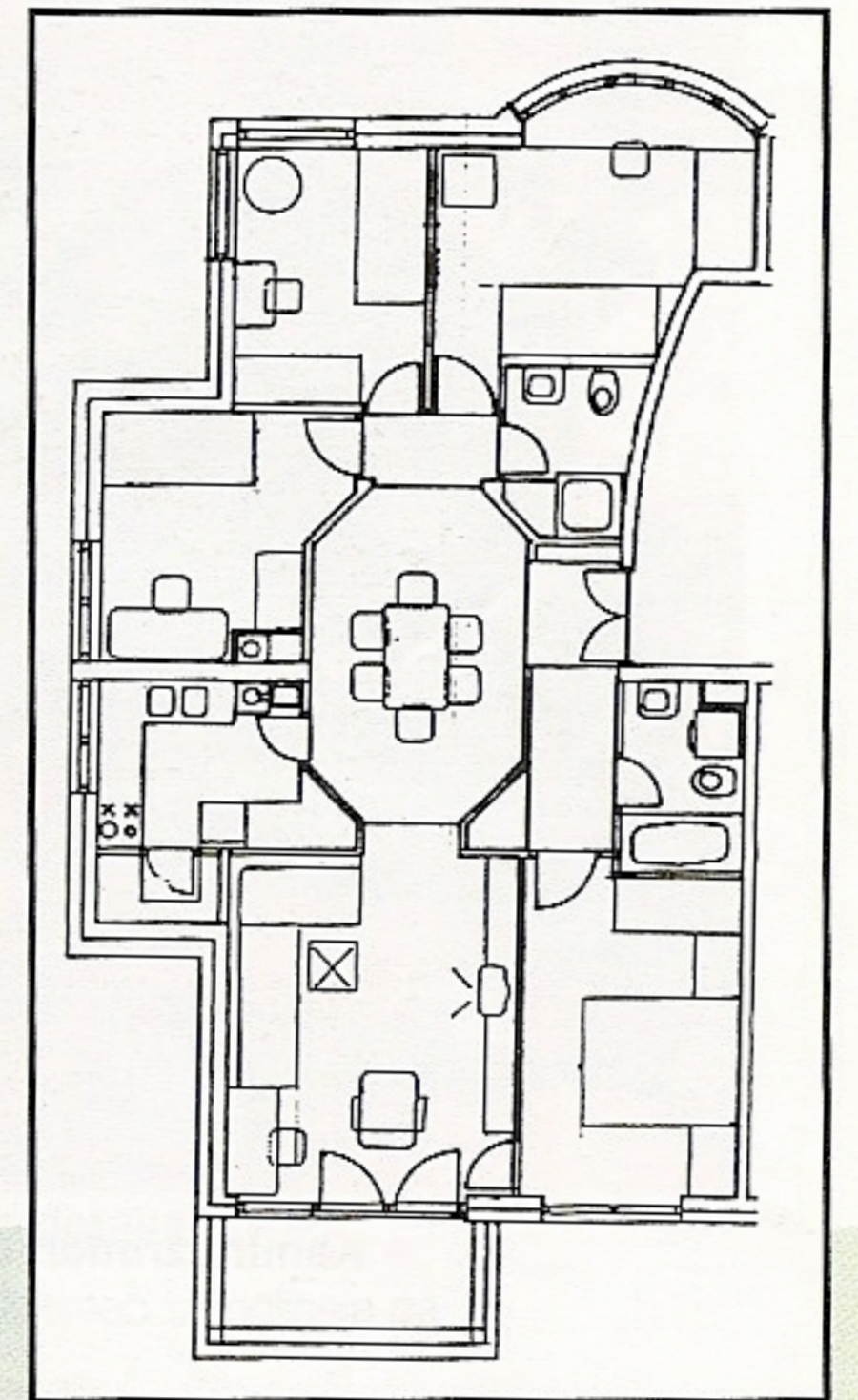

▲ Detalj ulaza kuće Bilandžić u Ivanić - Gradu.

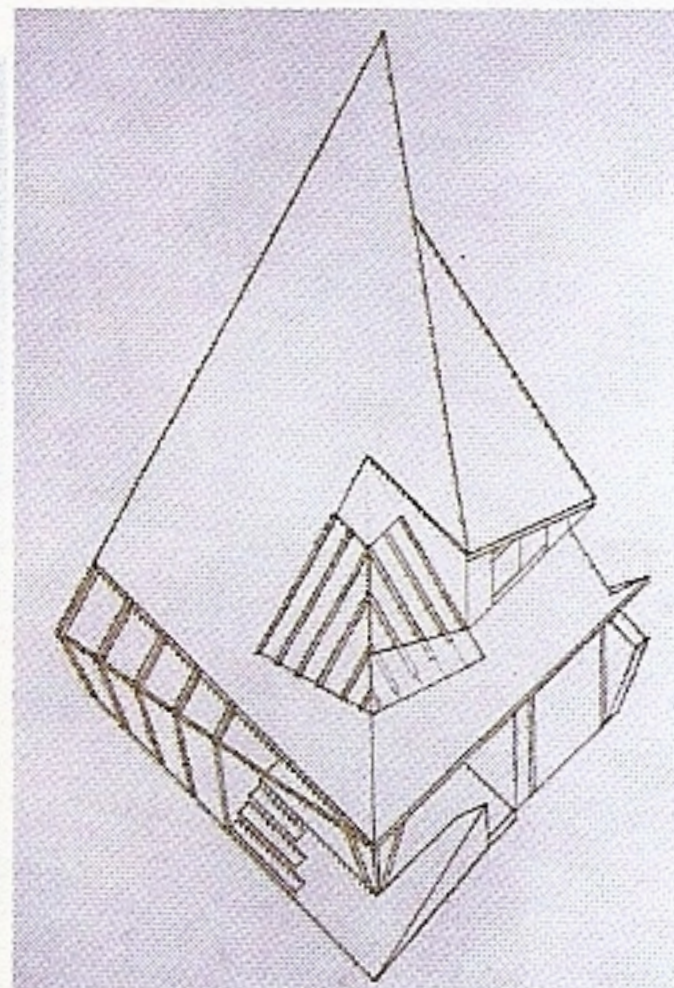
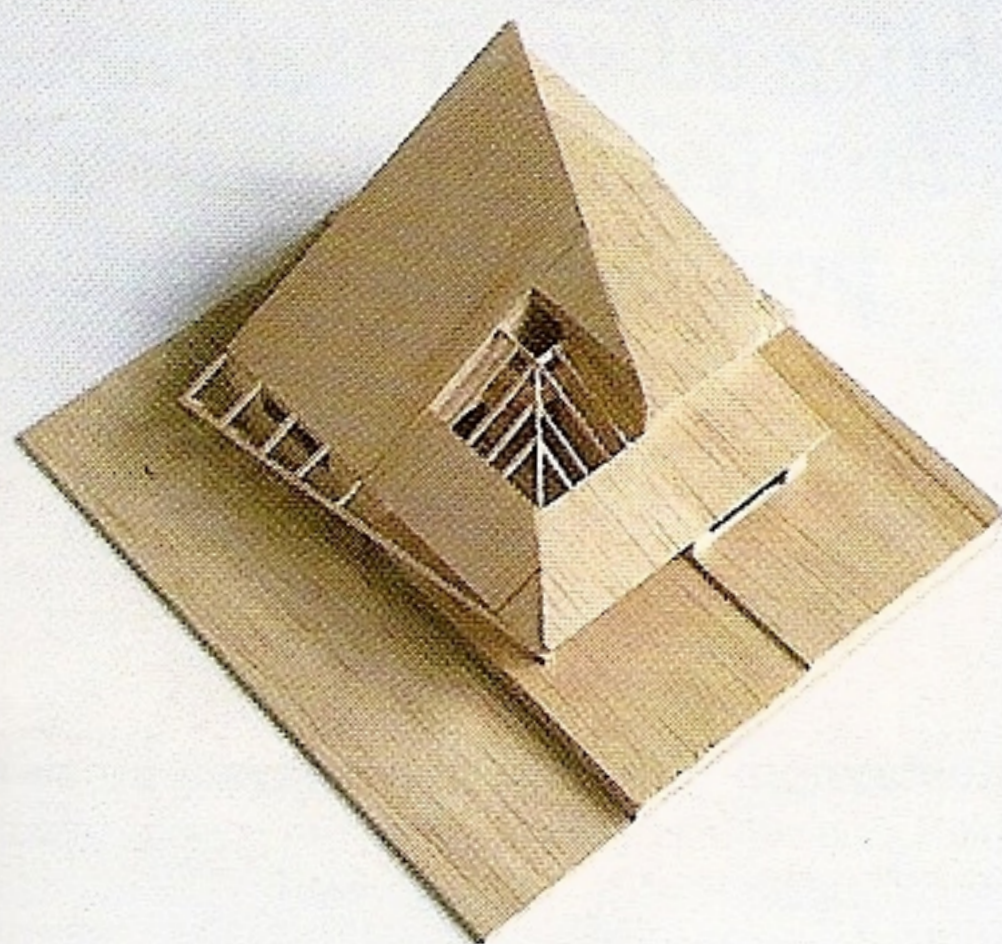
fijukanje kliške bure ili gromovi ljetne nevere. S vidikovca posjetitelj otkriva mnogobrojne vizure: Split s Marjanom, Sustipan i zvonik katedrale; mjesta Solin, Mrvinci i Vranjic, planinske masive Mosora i Kozjaka, otoke Brač, Šoltu, Hvar, Vis i Čiovo, Tvrđavu s Varošom, Kliško polje sa srednjovjekovnom crkvicom sv. Ivana, rijeka Jadro, ostaci zidova Salone, dimnjaci i silosi Tvornice cementa, dizalice Brodogradilišta, lukobran ratne luke Lora, Hajdukov stadion na Poljudu, vijadukti, autoceste...

Gradeći s mnogo poštovanja svoj odnos prema prošlosti, tradicionalnim materijalima i njihovim oblicima, Lenko Pleština ima i sasvim određeni odnos prema modernim materijalima. Takav je i njegov natječajni rad za Muzej suvremene umjetnosti u Zagrebu kubus u kombinaciji stakla, čelika i aluminija s kolorističkim akcentima plave kugle, žute prizme i crvene kocke. Sve to dokaz je njegova odnosa i stajališta prema novim materijalima koji stvaraju i traže novu logiku građenja. Dinamični razvoj znanosti i novih tehnologija pripreme i ugradbe materijala dovest će do široke upotrebe, danas ekskluzivnih materijala kao što su, primjerice, oni iz avionske industrije. Vjerojatno je to i razlog zašto danas, na pragu novog milenija, možemo romantizirati i budućnost.

◀ **Krov aneksa vile u Istarskoj ulici u Zagrebu** čiju posebnost ističe troslojno lamelirano staklo.

◀ **Maketa vikendice u Donjoj Zelini** spoj je regionalizma i modernizma.

▶ **Tlocrt i pročelje vrlo funkcionalnog peterosobnog stana** od 90 m² sa 2 kupaonice, u vilama na Zelengaju.

